

Suhai Pál

Kis időzene

Pályám emlékezete

(Részlet)

Születésem története história és legenda egyszerre. A háború családi krónikája és személyes vízióm. Elképzelem vidékről felköltözött, pesti lakásukban éppen hogy megkapaszkodó, s onnan mindjárt ki is bombázott szüleimet, anyámat, a fiatalasszonyt, akit a vak előrelátás ekkor a paksi családi házba visszaküld, a nagycsalád oltalmába, s akit félelme innen is kerget tovább, s fut a közelgő front elől, egyenesen a bizonytalanba – míg én, valahol útban, a nyugati széleken megálljt nem parancsolok neki, és bezenyei jóemberek áldásos közreműködésével – egy kissé bizony meggondolatlanul – világra nem kívánkozom. Gondolom, a lángos csillag sem maradt el: a sztálinorgonák akkor szokásos tűzijátékával. Végül újabb menekülés, de most már hazafelé, Paksra, lovas kocsin, zabrálásokkal, kidöglő lovakkal. Nagyszüleim házában volt a szovjet csapatok postája, a nagy kavarodásban eleinte engem is valamiféle csomagnak hittek, és félretettek a többi közé – aztán mégiscsak öröm. És újabb szorongattatások: beszolgáltatás, apám orosz fogságban, akkor még nem tudtuk: málenkij robot. (Eine kleine Zeitmusik.) Pár kis év, már az én életemben: első hat évem. Várakozások, aggódások, remények, s a nagy csalódás: apám megjövetele. Egy idegené. El kellett fogadnom. Belső emigráció. S felnövekedve, immár belülről a sürgető parancs megbékélésre, elfogadásra. Egy életen át. Haláláig és tovább.

Bezenye

Bezenye Bezenye
mit üzen a neve
bármit is üzen-e
legenda csak mese
puszta név annyi se
születési adat
amelyet olykor egy
hivatalnok írat
helye és ideje
satöbbi Bezenye
ide terelte be
ide verte anyám
negyvenöt rossz tele
hadak véletlene

én meg egyetlen
menekültem vele
benne még benne de
lánctalpak zöreje
lövések döreje
engemet se kímélt
a sztalinorgonák
hangja volt fülemnek
a legelső zene
behallatszott *ide*

legenda csak mese?
ennyi vagy ennyi se?
ma is ezt hallgatom
mit üzen üteme
innen és túl anyám
örök varázslatán
veri a háború
szívtelen nagy szive

Legenda

Kezemben kés, fejemben költemény –
apámmal egyszerre születtem én.

Cserepovec, hófelhőid alatt
a *kis robot* hat éve rászakadt.

Akkor születtem én, hatévesen,
mikor betoppant ő, az idegen.

Azóta minden idegen nekem,
sötéten nézek, lesunyom fejem.

És ti? Egy rabló jár-kei köztetek,
s nem értitek. Sehogy sem értetek.

A jussom ez, s csupán remélhetem,
megóv, ha terhét vállamon viszem.

S mert minden más jót másokra hagyok,
csomagolok már, lassan indulok.

Jön értem égből mennydörgő fogat.
Költő vagyok, megástam síromat.

Család

Huzatos ház ez
 ajtaja nyitva
 ablaka tárva
 kapuja zordul
 meg-megcsikordul
 kutya se mordul
 ha vasa fordul
 elment a néném
 megjött a húgom
 bátyám is elment
 a lányom megjött
 meg se jött elment
 el se hagy nincsen
 nincsen és itt van
 keze kilincsen
 babrál hogy intsen
 így van ez így lesz
 huzatos ház ez
 kimegy az ajtón
 ablakon elszáll
 elfut előlem
 elszalad ő is
 menjen csak menjen
 ne várjon senkit
 ide hogy ajtót
 valaha megnyit

nagyapám holtan
 nagyanyám holdban
 az anyám földben
 az apám távol
 Szibériából
 üzeni hol van
 köszöni jól van
 huzatos ház ez
 elmegy ki megjön
 megjön és elhagy
 elhagyom én is
 menjenek ők is
 mindenki menjen
 ne kelljen többé
 útnak erednem
 induljak mégis
 mind aki árva
 mind aki volt van
 jöjjön és menjen
 világgá bennem
 s habár hiába
 vigyen el engem
 engem is innen
 szívem kitarva
 a vakvilágba

Gulág-nóta

A Kossuth-verbunkra

Gulág gyerek, gulág gyerek szereti a táncot,
 Ha táncba megy, ha táncba megy, csörgeti a láncot.
 Ha csörgeti, hadd csörgesse, szóljon a nótája,
 Sztalin Jóska parancsára még ki is cifrázza.

Falu végén, falu végén szépen muzsikálnak,
 Oda várnak engemet is, akár az apámat.
 Elmegek én, ha már visznek, megyek én is véle,
 Itt hagyom az édesanyám csak egy intésére.

Cserepovec híres város, fából a barakkja,
 Fa a priccse, fából tornya, ködből az ablakja.
 Itt vár apám, várok én is szabadulására.
 Ne sírj, anyám, megtérünk mi végre-valahára.